

Příslušnost k projednávání a rozhodování věci, upravené zákonem o pozemních komunikacích.

V občanském soudním řízení nelze projednávat a rozhodovat věci, upravené zákonem o pozemních komunikacích.

V občanském soudním řízení nelze projednávat a rozhodovat věci, upravené zákonem o pozemních komunikacích.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1860/2000, ze dne 19.8.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně T., s. r. o., zastoupené advokátem, proti žalovaným: 1/ M. K., narozenému 5. 7. 1957, 2/ H. K., zastoupeným advokátem, 3/ J. P. a 4/ M. D., o užívání komunikace, vedené u Okresního soudu v Semilech pod sp. zn. 1 C 469/98, o dovolání žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. dubna 2000, čj. 25 Co 297/99-89, tak, že rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. dubna 2000, čj. 25 Co 297/99-89, jakož i rozsudek Okresního soudu v Semilech ze dne 13. ledna 1999, čj. 1 C 469/98-42, se zrušují a řízení ve věci samé se zastavuje a věc se postupuje obci H. S.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací rozsudkem ze dne 21. dubna 2000, čj. 25 Co 297/99-89, potvrdil rozsudek Okresního soudu v Semilech (dále „soud prvního stupně“) ze dne 13. ledna 1999, čj. 1 C 469/98-42, kterým bylo určeno, „že žalobce je oprávněn užívat účelovou komunikaci na parcelách p. č. 603/2, 603/10, 603/12, 603/8, 603/11 a 603/7 v obci a kat. území H. S.“, rozhodl o nákladech řízení a připustil proti svému rozsudku dovolání.

Soudy vyšly ze zjištění, že první dva žalovaní jsou vlastníky pozemkových parcel č. 603/8, 603/11 a 603/7, druzí dva žalovaní pak pozemkových parcel č. 603/2, 603/10 a 603/12. Na nich bývalé Jednotné zemědělské družstvo S. zřídilo v souvislosti se stavebními úpravami, prováděnými na objektech nacházejících se na pozemkové parcele č. 30/2, cestu. Ve stavebním ani v kolaudačním rozhodnutí, která se týkají provedených stavebních úprav, není uvedeno, že by se tato rozhodnutí vztahovala i na předmětnou cestu. Ta spojuje místní komunikaci s objektem na pozemkové parcele č. 30/4, kterou má žalobkyně v pronájmu. Cesta je dostatečně široká a má zpevněný povrch. Průjezdu po ní bylo zabráněno postavením plotu. Nejde o cestu v zástavbě, ale na volném prostranství. V otázce oprávnění žalobkyně užívat předmětnou cestu soudy dospěly k závěru, že to jí umožňuje § 19 odst. 1 zákona č. [13/1997](#) Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, když uvedená cesta je pozemní komunikací (§ 2 odst. 1 a 2 cit. zákona). Pro určení pozemní komunikace jako komunikace účelové z citovaného zákona nevyplývá, že by k tomu bylo třeba správního rozhodnutí,

jak je tomu u ostatních druhů pozemních komunikací. Pro toto určení je rozhodující faktický stav, tedy skutečnost, že slouží ke spojení jednotlivých nemovitostí pro potřeby jejich vlastníků nebo ke spojení s ostatními komunikacemi, popř. k obhospodařování zemědělských či lesních pozemků, a tak je nadřazen zájem veřejný zájmu soukromému. Pouze v případě nezbytné nutnosti ochrany oprávněných zájmů vlastníka účelové komunikace může příslušný silniční správní úřad na návrh vlastníka veřejný přístup upravit či omezit (§ 7 odst. 1 věta druhá cit. zákona). Nerozhodné pak je, zda předmětná cesta je či není samostatnou věcí ve smyslu práva a zda jejímu zřízení předcházelo stavební či kolaudační rozhodnutí.

Odvolací soud připustil dovolání, neboť své rozhodnutí shledal po právní stránce za zásadně významné, když otázka, co je určující pro klasifikaci komunikace účelovou komunikací ve smyslu § 7 odst. 1 cit. zákona, má obecný dosah a není doposud vyřešena judikaturou vyšších soudů.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalovaní 1) a 2) dovolání, jehož přípustnost opírají o § 239 odst. 1 občanského soudního řádu před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ“) a uplatňují dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ. Namítají, že se soudy při hodnocení charakteru předmětné cesty jako pozemní komunikace dopustily zjednodušení, které mělo za následek popření principů občanského a ústavního práva, pokud dovodily, že je rozhodující faktický stav. Definice pozemní komunikace uvedená v zákoně o komunikacích je nejasná a pokud by výklad soudů v dané věci byl správný, bylo by předmětné zákonné ustanovení v rozporu s občanským zákoníkem a s Listinou základních práv a svobod. Připomínají, že v daném případě vlastník pronajal část svých nemovitostí třetí osobě a ač k nim existovala kolaudovaná přístupová komunikace, odkázal nájemce na cestu, vedoucí přes cizí pozemek, protože shledal pohodlnějším a výhodnějším jezdit těžkými vozidly po cizím pozemku. Je pak nesprávné absenci jakéhokoliv právního úkonu toto umožňujícího nahradit pouhým prohlášením cesty za účelovou komunikaci, aniž by byl proveden alespoň dotaz na existenci pasportu komunikace. Navrhují, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání se žalobkyně plně ztotožňuje s právní argumentací soudů jak pokud jde o výklad příslušných ustanovení zákona o komunikacích, tak pokud jde o úvahu týkající se otázky nadřazenosti veřejného zájmu nad zájmem soukromým. Navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto.

V doplňku dovolání žalovaní 1/ a 2/, v reakci na vyjádření žalobkyně ohledně nadřazenosti veřejného zájmu, uvádějí, že sporná komunikace byla zbudována bez jakéhokoli povolení či žádosti, způsobem zhotovení stavebního tělesa se znaky dopravní cesty. Veřejný zájem na ní nikdy nebyl, nesloužila veřejným účelům, ale toliko jako příjezd soukromého vlastníka přes cizí pozemek ke svému objektu. Co je prezentováno jako veřejný zájem byla pouze neochota vlastníka halý umožnit nájemci přístup po vlastních, kolaudovaných a dle stavebního řízení k tomu určených komunikací a odklonění dopravy přes pozemek souseda bez oprávnění a pouze za prohlášení této cesty účelovou komunikací.

Nejvyšší soud v řízení o dovolání postupoval podle procesních předpisů, platných k 31. 12. 2000 (hlava první, bod 17 zák. č. [30/2000](#) Sb., tedy podle OSŘ ve znění před novelou, provedenou tímto zákonem), a po zjištění, že dovolání je podáno osobami k tomu oprávněnými, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) a podle § 239 odst. 1 OSŘ, že je uplatněn dovolací důvod uvedený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 OSŘ), dovoláním napadené rozhodnutí přezkoumal a shledal dovolání důvodným, byť

z jiných důvodů, než jaké dovolatelé uplatňují.

V dané věci se žalobce domáhal ochrany práva obecného užívání účelové komunikace. Otázkou pravomoci soudu poskytovat ochranu právu obecného užívání pozemních komunikací se zabýval dovolací soud již v rozsudcích publikovaných pod č. C 450, C 816 a C 384 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaného nakladatelstvím C. H. Beck, a též v rozsudku ze dne 3. května 2000, sp. zn. 22 Cdo 178/99, publikovaném v Soudních rozhledech č. 10/2000; právní názor, vyslovený v tomto rozsudku, shledal správným i Ústavní soud v usnesení ze dne 8. listopadu 2000, sp. zn. II. ÚS 427/2000. Lze též poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. listopadu 2000, sp. zn. 22 Cdo 1868/2000, publikovaný v Právních rozhledech č. 2/2001, a poznámku k tomuto rozhodnutí publikovanou tamtéž.

Účelová komunikace (§ 7 zákona o pozemních komunikacích), je pozemní komunikací (§ 2 odst. 2 citovaného zákona). V mezích zvláštních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích a za podmínek stanovených tímto zákonem smí každý užívat pozemní komunikace bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny (dále jen "obecné užívání"), pokud pro zvláštní případy nestanoví tento zákon nebo zvláštní předpis jinak (§ 19 odst. 1 citovaného zákona). Podle § 44 odst. 1 citovaného zákona, pokud tento zákon nestanoví jinak, postupuje se v řízení o věcech upravených tímto zákonem podle obecných předpisů o správním řízení. V § 40 odst. 1 tohoto zákona se uvádí, že státní správu ve věcech dálnice, silnice, místní komunikace a veřejné účelové komunikace vykonávají silniční správní úřady, kterými jsou Ministerstvo dopravy a spojů a okresní úřady. Působnost silničního správního úřadu vykonávají v rozsahu stanoveném tímto zákonem též obce v přenesené působnosti. Podle § 40 odst. 5 písm. c) zákona o pozemních komunikacích obce vykonávají působnost silničního správního úřadu ve věcech místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací.

Obecné užívání pozemních komunikací není institutem soukromého práva, ale jde o veřejnoprávní oprávnění. Toto užívání se neopírá o občanskoprávní předpisy, ale o zákon o pozemních komunikacích (o tento zákon též odvolací soud opřel rozhodnutí ve věci). Z § 44 odst. 1 tohoto zákona vyplývá, že v řízení o věcech upravených zákonem o pozemních komunikacích, tedy i o obecném užívání komunikací, se postupuje, nestanoví-li tento zákon jinak, podle obecných předpisů o správním řízení. Podle § 7 odst. 1 a 2 OSŘ v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a z obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon. V občanském soudním řízení nelze projednávat a rozhodovat věci, upravené zákonem o pozemních komunikacích, které podle § 44 odst. 1 tohoto zákona mají být projednány v řízení provedeném podle obecných předpisů o správním řízení.

Působnost silničního správního úřadu v dané věci vykonává obec H. S. Tato obec je tedy příslušná k poskytnutí ochrany tvrzeného práva obecného užívání účelové komunikace podle zákona o pozemních komunikacích. Poskytnutí ochrany tomuto veřejnoprávnímu oprávnění není v pravomoci soudu. Proto nezbylo, než rozsudek odvolacího soudu, jakož i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně zrušit, řízení zastavit a věc postoupit uvedené obci.

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)